

S

í, és veritat, porta el meu nom, però és una pel·lícula familiar”, riu Martin Scorsese a través del telèfon i des de Nova York, poques hores abans d’agafar un avió cap a Londres, però també amb un deix d’exasperació. Li ho deuen haver dit moltes vegades. Pocs dies després de fer aquesta entrevista, l’home al darrere de *Taxi driver* i *Un dels nostres*, va encaixar amb el príncep Carles d’Anglaterra en una projecció de *La invenció de Hugo*, prova que a la seva nova cinta –una fantasia familiar ambientada als anys 30 i filmada en 3D al voltant del contacte d’un orfe amb el primer cinema mut– ni hi ha paraulotes, ni sang, ni Joe Pesci amenaçant de tallar-te en trossets petits.

“Si vols que et digui la veritat, volia fer una pel·lícula que la meua filla pogués veure –explica–. Tinc sort de tenir una filla petita, té 12 anys. Vaig tenir filles als 30 i en vaig tenir una altra als 57. I ara m’he fet una mica gran, però passem gairebé cada dia junts, i som amics. Així que quan treballo, veig el món a través dels seus ulls”.

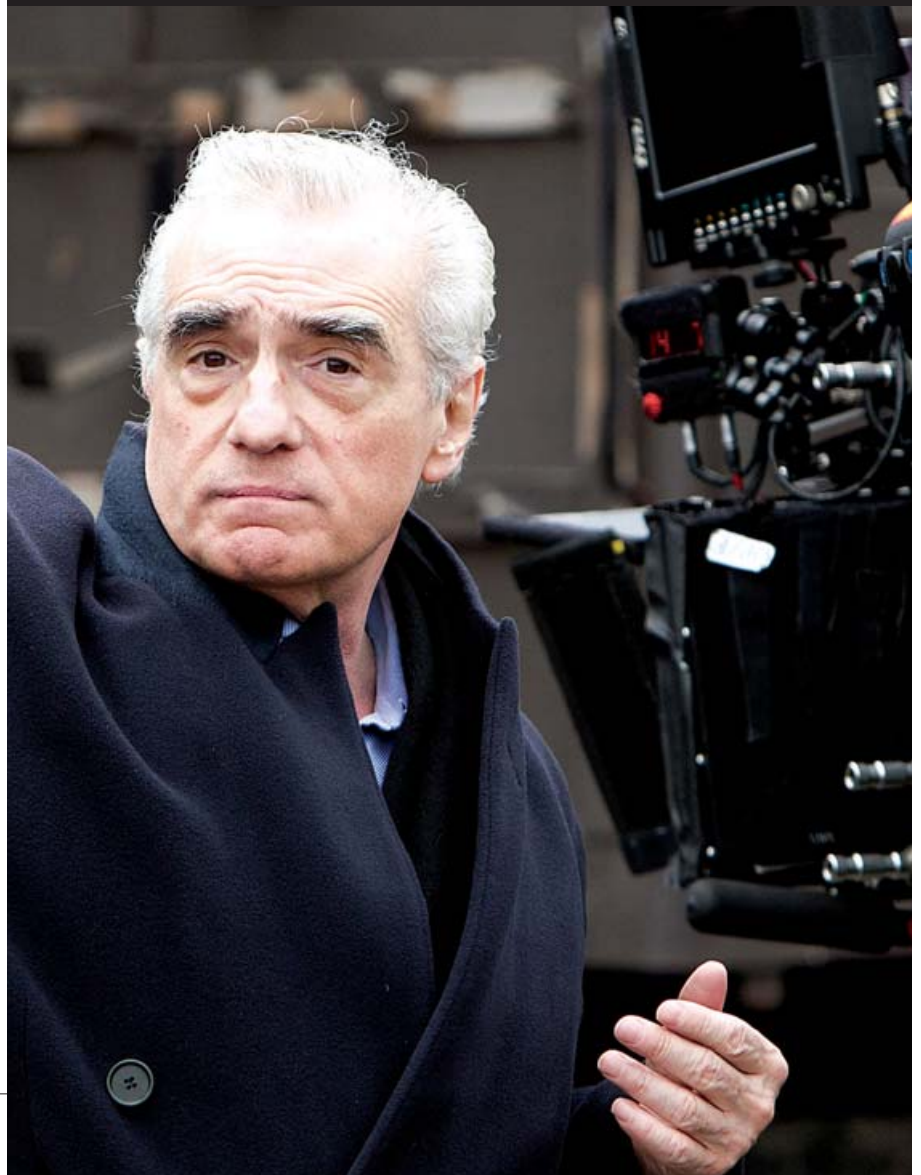
Esclar que no seria una sorpresa que la filla de Scorsese fos més cinèfila que la majoria de nens de 12 anys. No només el seu pare és un dels principals directors de tot el món, un home que ha mantingut una carrera de primera classe des de *Mean streets*, als anys 70, fins a *Gangs of New York*, en aquest mil·lenni, passant per *Toro salvatge* als 80 i *L’edat de la innocència* als 90. També és un propagandista incansable de la història del cinema i del cinema que es fa a tot el món. L’italoamericà de 69 anys posa el seu nom i els seus diners en restauracions de pel·lícules, dirigeix documentals sobre cineastes del passat, i ara ha dirigit *La invenció de Hugo*, una cinta que té la celebració del cine mut al cor. Un film tant per a petits com per a adults, intel·ligent i lliure de tot cinisme. “Perfecte, això és el que buscava”, diu la inconfusible veu a l’altre costat del telèfon: veloç, en *staccato* i novaiorquesa fins al moll de l’os.

La invenció de Hugo és una adaptació de la novel·la gràfica de Brian Selznick *La invenció de l’Hugo Cabret*, que esculpeix un fantasiós conte de fades al voltant del fet que Georges Méliès, director del clàssic del 1902 *Viatge a la*

ENTREVISTA: MARTIN SCORSESE

Homenatge inconscient a Méliès

Entrevista **Dave Calhoun**

Lluna i un dels primers somiadors del cinema i mags dels efectes especials, va acabar venent juguines a l'estació de Montparnasse de París quan la seva companyia va fer fallida amb l'esclat de la Primera Guerra Mundial.

Tant el llibre com la pel·lícula expliquen la història del jove Hugo Cabret (Asa Butterfield), un noi orfe que habita als racons de l'estació de Montparnasse, eludint-ne el rapaç vigilant (Sacha Baron Cohen), que s'assabenta per la neboda de Méliès (Chloë Grace Moretz) que el seu oncle, un botiguer rondinaire (Ben Kingsley), havia estat un cineasta. Entre tota la filmografia de Scorsese, és temptador considerar *La invenció de Hugo* com el film més entroncat amb la tradició de Méliès. Està bastida sobre els efectes especials i tecnologia de càmera més moderns, com ja ho havia estat el thriller psicològic *Shutter island* (2010), però de manera diferent: *La invenció de Hugo* és més una pel·lícula de la imaginació que del món real.

"No n'estic segur, al començament no ho vaig veure d'aquesta manera", valora Scorsese, resistint-se primer a una vinculació directa entre Méliès i la seva pel·lícula. "Va ser el personatge del noi, el que em va voler fer la pel·lícula. La seva història. Va ser després que la gent del meu entorn, la gent amb qui treballa, em va assenyalar els vincles entre la pel·lícula i la meua feina restaurant i redescobrint cineastes". Un d'aquests cineastes va ser Michael Powell, a qui Scorsese va recuperar de l'erm de la cinematografia declarant una obra mestra el seu film de 1960 *Peeping Tom*, que crítics i col·legues conservadors havien condemnat com a gairebé pornogràfica. "Va ser molt més tard que la Thelma [Schoonmaker, vídua de Powell i muntadora durant molt de temps de Scorsese] va assenyalar el nexa entre *La invenció de Hugo* i jo i Powell", afegeix.

La relació amb Powell segueix viva. En la seva visita a Londres, Scorsese va aprofitar per presentar una impol·luta versió de la cinta de Powell *The life and death of Colonel Blimp* (1943), una restauració finançada en part per la World Cinema Foundation del director novaiorquès. És només un dels fets recents que posa sota la llum la varietat i l'energia del treball de Scorsese. El documental del 1978, *L'últim vals*, s'ha reestrenat. I fins i tot va fer un cop de mà a Kenneth Lonergan (guionista de *Gangs of New York*) en el muntatge del seu turbulent i llargament gestat film *Margaret* –rodada el 2005 i inèdit a Espanya–, perquè tothom estigués content. Scorsese no és un home que prepari la seva jubilació.

"Sí, és veritat", contesta a la pregunta de si té més pressa per acabar les coses ara que ja en té gairebé 70. "Com dius, fa quatre dècades que vaig començar, però sense voler treure importància a això, hi ha hagut moments en què les coses no han anat tan bé, en què han estat dures, i en què he hagut de lluitar per fer el que volia". Amb la seva veloç veu de metrallera destaca la gestació de *Taxi driver* el 1976, quan, després de dues setmanes de rodatge, es va haver de plantar davant dels

“
ENCARA ARA HE DE
LLUITAR, SÍ QUE HE DE
FER-HO. HI HA VEGADES EN
QUÈ HAS DE PLANTAR CARA
ALS TEUS ENEMIGS
I ACCEPTAR-HO. PERÒ
ENTRE AMICS ÉS MÉS FÀCIL

productors de la cinta dient-los que o es feia a la seva manera o no es feia.

Però segurament ja no li cal lluitar, no? La seva anterior pel·lícula, *Shutter Island*, va fer un calaix de més de 200 milions d'euros en tot el món. Va guanyar l'Oscar per *Infiltrats* (2006). Tendeix ponts entre l'art i la comercialitat. Es guanya el respecte dels crítics i fa guanyar molts diners. "Encara ara he de lluitar, sí que he de fer-ho. Hi ha vegades en què has de plantar cara als teus enemics i acceptar-ho. Però entre amics és més fàcil", diu, esclafint a riure amb el mateix riure frenètic amb què puntua tota la conversa. "És millor evitar els conflictes, esclari!", matisa. I per un moment albiro la voluntat de ferro disfressada de cortesia que ha mantingut a aquest home a dalt de tot durant tant de temps.

Si hi va haver un debat encès sobre si *La invenció de Hugo* havia de ser en 3D o no, no ho revela. Per a Scorsese, el 3D no és un truc ni una moda. De seguida apunta que "és una

tècnica amb la qual els germans Lumière—els pioners francesos del cinema—ja experimentaven als anys 30. "Estic passejant per l'habitació mentre parlem i hi ha artefactes per reproduir amb 3D per tot arreu—diu—. Tinc ulleres de 3D de diversos períodes, i recordo anar a veure pel·lícules en 3D de petit a Nova York a principis dels 50".

DOCUMENTALS I PROJECTES DE FUTUR

Un dels moments de *La invenció de Hugo* en què el 3D és memorable és quan la cinta es deté en un primer pla de Ben Kingsley i el seu cap adopta una aparença d'un altre món. "M'agrada que diguis això, volia comprovar que podia fer el 3D per als actors i amb les seves cares". Fa broma amb el fet que un dels aspectes negatius del 3D és que requereix un equip més gran i que per a algú tan petit—fa 1,64 metres—com ell és fàcil perdre's entre la multitud. Se sent identificat amb el petit Hugo, doncs, quan es veu submergit en les multituds de l'hora punta. "Sí, és una cosa que m'ha passat", diu Scorsese. I esclafaix a riure.

Quan Scorsese va ser a Londres promocionant *Shutter Island* ja estava immers en un altre documental èpic, la història del cinema britànic, que s'ha de sumar als que va fer sobre Bob Dylan, *No direction home* (2005), i George Harrison, el recent *Living in the material world* (2011). Diu que espera acabar-lo aviat. "Fa molt de temps que vaig decidir que no posaria data d'estrena als documentals—explica—. Necessiten temps, cosa especialment difícil quan estàs lligat de peus al calendari per un film de ficció. Però pots ser el tindrà llest de cara al març. Aquests projectes em mantenen viu, de veritat. Pot semblar dramàtic, però és veritat. També té un altre film de ficció llest per rodar l'estiu que ve, l'adaptació de *Silencio*, una novel·la de Shusaku Endo, al voltant de dos capellans portuguesos que viatgen al Japó al segle XVII. Tornarà a reunir Scorsese amb Daniel Day-Lewis, i li permetrà treballar amb Benicio del Toro i Gael García Bernal per primera vegada. Jay Cocks, que va escriure *L'edat de la innocència* i *Gangs of New York*, s'ha encarregat del guió.

Li queda temps per estar al dia del nou cinema i dels joves cineastes? "No, m'és difícil", diu abans de llançar-se a parlar de com li va agradar la petita cinta britànica *Archipelago*, de Joanna Hogg. El seu entusiasme és fascinant. "També m'agrada Lynne Ramsay—directora de *Tenemos que hablar de Kevin* (2011)—i Andrea Arnold—*Fish tank* (2009)—", afegeix. Quan li dic que Arnold ha fet una versió de baix pressupost i desafiadament autoral de *Cims borrascosos*, para l'orella. Encara que la conversa fos per telèfon, estic segur que en va prendre nota. És una imatge poderosa: Martin Scorsese, fent la maleta, preparant-se per a les *premières* a Londres i París de *La invenció de Hugo*, però anotant en un paper que ha de veure una radical nova versió britànica de *Cims borrascosos* quan tingui un parell d'hores lliures. Si és que arriba a tenir-les.